

Wprowadzenie

Czasopismo „Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna” stwarza możliwość prezentacji wyników najnowszych badań, wymiany poglądów i doświadczeń z zakresu problematyki rozwoju regionalnego i polityki regionalnej w Polsce i na świecie. Przekazywany do Państwa rąk 42 numer biuletynu poświęcony jest dobrym praktykom stosowanym w rozwoju miast i wsi wpływającym na społeczny, przestrzenny i gospodarczy charakter zmian.

Przestrzeń naszego kraju jest dobrem wspólnym i ograniczonym, należy więc korzystać z niej racjonalnie i rozważnie. Wiedza na temat elementów zagospodarowania przestrzennego oraz występujących między nimi relacji pozwala rozwijać, ulepszać i chronić przestrzeń oraz zaspokajać potrzeby jej użytkowników. Działania w sferze urbanistyki i planowania przestrzennego dają możliwości zmian w otaczającej nas przestrzeni, pozwalają na tworzenie miejsc publicznie aktywnych, hierarchicznie ważnych i społecznie potrzebnych, zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. Należy jednak pamiętać, że miasto będzie spełniało potrzeby i wymagania użytkowników wyłącznie wtedy, kiedy będzie ono elementarnie i funkcjonalnie kompletne, spójne strukturalnie, atrakcyjne wizualnie, ważne kulturowo, ciekawe i zintegrowane, a także inteligentnie zarządzane. Równie przemyślaną i uporządkowaną strukturę winny mieć obszary wiejskie, których zasoby naturalne (zieleń, woda, ukształtowanie terenu) i antropogeniczne (zabudowa, infrastruktura, układ przestrzenny, kultura i tradycja, aktywność społeczna) mogą być podstawą obrania optymalnego kierunku ich rozwoju.

Zeszyt otwiera artykuł Sławomira Pastuszka, w którym autor przedstawia charakter i znaczenie wsparcia finansowego dla rozwoju landów wschodnioniemieckich. Przebudowa wschodnich Niemiec wymagała podjęcia wielokierunkowych działań, których celem było dostosowanie istniejącej tam gospodarki do systemu obowiązującego w landach zachodnich i wymagań otwartej gospodarki rynkowej. Zmiany obejmowały w dużej mierze elementy życia społecznego i gospodarczego, czyli sfer przedsięwzięć organizacyjnych, administracyjnych, a zwłaszcza finansowych. Poszukiwanie wsparcia finansowego i prezentacja możliwości jego wykorzystania staje się cennym metodycznie konspektem, wartym nie tylko rozważania, ale też wykorzystania w innych regionalnych warunkach.

Krajowy nurt badań reprezentuje także Mateusz Smolarski, który interesuje się polsko-czeskim obszarem przygranicza. Rozwijające się tam jednostki osadnicze umiejscowione są w złożonym systemie transportowym warunkującym sposób zagospodarowania przestrzennego miejscowości. Wpływa on też wiążąco na system komunikacji. Dlatego praca skupia się w głównej mierze na transporcie kolejowym jako jednym z ważnych dla tego regionu systemów umożliwiających sprawne poruszanie się, dobrą dostępność i szybkość kontaktów.

Regionalne ujęcie w swoim opracowaniu podejmuje Piotr Lityński, który zajmuje się procesem *Urban Sprawl and Mobility*. Analiza skutków przestrzennych,

społecznych, a zwłaszcza finansowych rozlewania się miasta jest dobrym przykładem konsekwencji działań, decyzji i podjętych projektów. Kwestia ekspansji na tereny podmiejskie stanowi obecnie jeden z głównych problemów rozwoju zarówno miasta, jak i obszarów wiejskich.

W kolejnym artykule Anna Marszałek podejmuje się oceny platformy współpracy w transferze technologii, którego podstawą są parki naukowo-technologiczne. Park technologiczny jest wyodrębnioną jednostką ukierunkowaną na rozwój działalności przedsiębiorców stosujących nowoczesne technologie, w szczególności małych i średnich przedsiębiorców, w oparciu o korzystanie z wyodrębnionych nieruchomości i infrastruktury technicznej na zasadach umownych. Realizując kompleksowe wsparcie, parki technologiczne oferują przedsiębiorcom także usługi doradztwa w zakresie rozwoju, transferu technologii oraz przekształcania wyników badań naukowych i prac rozwojowych w innowacje technologiczne. Praca stanowi ciekawy wywód dotyczący sposobów i zasięgu współpracy krajowej, a nawet międzynarodowej.

Wątek wykorzystania dobrych praktyk w rozwoju miast kontynuuje Katarzyna Gotlibowska rozwijająca koncepcję miasta inteligentnego (*smart city*). Owa inteligencja może być wyrażana w kontekście interaktywności i zwiększania efektywności infrastruktury miejskiej, inteligentnego planowania przestrzennego, zarządzania oraz podnoszenia świadomości mieszkańców. Inteligencja miasta w ujęciu autorki związana jest z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych w jego rozwoju.

Dorota Jopek w swoim opracowaniu zauważa, że współczesne miasta to złożone systemy funkcjonalno-przestrzenne. Ich struktura przestrzenna zdefiniowana jest przez układy komunikacyjne splatane z systemami zieleni miejskiej, a komponowana przez trójwymiarową formę zabudowy i przestrzeni publicznych. Ta forma urbanistyczna tworzy pewną całość, której wartości przestrzenne nie tylko kształtują funkcjonalność miasta, ale również jego tożsamość. Zdaniem autorki ważnym elementem procesu porządkowania miasta są dokumenty planistyczne, które powinny stanowić narzędzie do tworzenia nowych i ochrony istniejących wartości przestrzennych danego obszaru. Porusza ona zagadnienie odnowy przestrzeni miejskiej w ramach projektów rewitalizacyjnych, mówi także o strategicznych projektach urbanistycznych, które wspomagają równowagę rozwoju społeczno-gospodarczego na całym obszarze miasta. Nie zapomina też o inicjatywach społecznych, które są inspiracją dla władz lokalnych w celu realizacji inwestycji ważnych dla lokalnych społeczności.

W kolejnym artykule Monika Musiał-Malago' przedstawia problemy oraz wyzwania związane z procesem kurczenia się miast w Polsce. Omawiane zjawisko dotyczy transformacji ekonomicznej i restrukturyzacji tzw. przemysłu tradycyjnego oraz konsekwencji drugiego przejścia demograficznego. Skutki tego procesu są zróżnicowane i w większości przypadków negatywne. W opracowaniu podjęto próbę pomiaru kurczenia się miast w Polsce.

Poznański nurt dobrych praktyk jest także przedmiotem dyskusji naukowej Małgorzaty Donderowicz oraz Patryka Kaczmarska, którzy prezentują metodę pozwalającą na identyfikację barier występujących w przestrzeniach publicznych

miast. W swoim artykule autorzy przedstawiają wyniki projektu prowadzonego od 2014 r. przez Akademickie Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej przy współpracy ze Stowarzyszeniem Inwestycje dla Poznania. Ten projekt naukowo-badawczy, pod nazwą Poznańska Mapa Barrier, pozwolił na określenie poziomu dostępności poznańskich przestrzeni publicznych i jednocześnie wskazał obszary dysfunkcyjne i wymagające przekształceń. Badania uwzględniały szczególne potrzeby grup o ograniczonej mobilności, np. osób z niepełnosprawnościami czy osób starszych. Efekty prac nad projektem przyczyniły się do zwrócenia uwagi na problem dostępności przestrzennej wśród ich użytkowników. Wspomniany artykuł stanowi dobry przykład, praktykowanej w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, działalności badawczej studentów i ich współpracy naukowej z pracownikami Instytutu.

Ostatnim autorem prezentującym wyniki badań związane z tematyką dobrych praktyk jest Karol Korczyński, który ukazał zastosowanie ewidencji gruntów i budynków w badaniach nad rozwojem zabudowy na przykładzie małego miasta.

Zbiór opracowań biuletynu RRiPR pt. „Dobre praktyki w rozwoju miast i obszarów wiejskich w ujęciu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym”, których autorami jest 9 osób z instytucji naukowych i samorządowych, ukazuje wielotematyczne ujęcie procesu różnorodnych i trudnych zmian, jakie niosą przekształcenia urbanizacyjne. Różnorodność podejmowanej tematyki w prezentowanym tomie odzwierciedla złożoność procesu rozwoju miast i obszarów wiejskich. Na ich terenie obserwowany jest obecnie wieloaspektowy proces zmian – często negatywnych, wymagających przemyślanych decyzji, współpracy wielu środowisk oraz wsparcia finansowego. Ważne jest jednak, aby korzystać z dobrych praktyk będących zbiorem doświadczeń, wypracowanych w ramach współpracy sektorowej, kontaktów na różnych szczeblach administracyjnych, prowadzonych projektów badawczych, naukowych czy wdrożeniowych.

Mamy nadzieję, że włączycie się Państwo w tworzenie kolejnych numerów naszego biuletynu. Należy podkreślić, że nasze czasopismo znajdujące się na liście B czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ostatniej ocenie parametrycznej (2015) prawie podwoiło swoje notowania, uzyskując 9 pkt.

Zapraszamy i zachęcamy do nadsyłania propozycji publikacji, informacji na temat nowości wydawniczych, streszczeń wyróżniających się prac magisterskich z zakresu problematyki rozwoju regionalnego i polityki regionalnej, które mogłyby stać się podstawą do przygotowania artykułów w numerze poświęconym debiutom naukowym. Tylko od naszej wspólnej aktywności zależy ostateczny kształt naszego czasopisma, którego kolejny numer trafił właśnie do Państwa.

dr hab. inż., prof. UAM Sylwia Staszewska – redaktor tomu